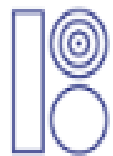




ПРОЕКТ ФІНАНСУЄТЬСЯ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ



МІЖНАРОДНИЙ  
ФОНД  
ВІДРОДЖЕННЯ



ІНСТИТУТ  
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ  
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ



# Звіт за результатами проєкту «Сприяння покращенню та оцінка роботи регіональної митниці Закарпаття, проблеми та перспективи» (листопад, 2022 р.)

## Щомісячне опитування громадян *“Державний кордон дружній для друзів”*

Респондентами стали 16 громадян України, які перетинали кордон у жовтні 2022 року. 15 респондентів станом на листопад повертались в Україну і тільки 1 респондент знаходиться зараз за кордоном. Найбільше респондентів перетинали пункт пропуску КПП «Чоп-Тиса- Загонь»- 6 респондентів; КПП «Ужгород-Вишне Немецьке» - 2 респонденти; КПП «Малий Березний – Убля» - 2 респонденти; КПП «Лужанка-Берегшурані» -2 респонденти; КПП «Селменці» - 2 респонденти; КПП «Вилок» - 1респондент; КПП «Грушів - Будомеж» - 1 респондент.

На запитання: «Скільки часу зайняло перебування у черзі перед пунктом пропуску іноземної країни?». Троє респондентів зазначили 25 хвилин, троє – 0 хвилин, один більше 3 годин.

На запитання: «Скільки часу зайняло перебування на самому пункті пропуску іноземної держави (це час як ви потрапили на територію пункту пропуску до моменту, як Ви покинули пункт пропуску)?» 3 респондентів відповіли, що до 25 хвилин, 2 відповіли, що 2 години; 2 респонденти – 0,25 години.

На запитання: «Скільки часу зайняло перебування у черзі перед українським пунктом пропуску?» 6 респондентів відповіли - 25 хвилин; 3 респондентів –1 годину, 0 хвилин – 3 респонденти, 2 респондентів- 0,5 годин.

Якість обслуговування на пункті пропуску з українського боку найвищою оцінкою «5» оцінили 7 респондентів; «4» - 4 респонденти; «3» - 3 респонденти; та «2»- 1 респондент; «не стикався, не знаю» - 1 респондент. Якість обслуговування на пункті пропуску з боку іноземної держави, найбільше значення набирає оцінка «4» - 7 респондентів; найвищою оцінкою «5» оцінили 4 респондентів; «3» - 2 респонденти. Оцінку «1» поставив 1 респондент; «не стикався, не знаю» - 2 респонденти.

Усі респонденти вказали на існуючі проблеми на кордоні, найбільше значення 73,3% - наявність черг на кордоні, 53,3% - закритий або відсутній туалет; 46,7% повільна робота працівників на пунктах пропуску, 33,3% - відсутність/низька якість українського мобільного зв'язку; 20% - відсутність місць для прийому їжі.

На запитання: «Чи були на пункті пропуску, де Ви останнього разу в'їжджали в Україну перелічені умови?» Відповіді респондентів: 66,7% - Duty Free; 40% - Туалет не працює; 26,7 % - Навіс від сонця або дощу на місці очікування; 20% - не пам'ятають, не знаю; 13,3 % - місця для сидіння.

Респонденти оцінили рівень своєї задоволеності санітарними умовами під час перебування на пункті пропуску (туалет, наявність води, чистота тощо), «4» - 6 респондентів; «1» - 6 респондентів. Оцінку «3» поставили 2 респонденти та оцінку «2» поставив 1 респондент. **Найвищою оцінкою «5» не оцінив жоден респондент.**

## *Результати проведення фокус-груп та опитування бізнесу*

Фокус-група з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності відбулася 26 листопада участь взяли 4 учасників, серед них 3 учасників займаються пасажирськими перевезеннями та 1 гуманітарними перевезеннями. Пасажирські перевізники зазначили, що кількість людей, які перетинають кордон з 24 лютого збільшився, але це переважно люди, які шукають тимчасового прихистку за кордоном, тому їх в більшості випадків перевозили на евакуаційних рейсах, а туристичні запити пасажирів зменшилися. Через подорожчання паливно-мастильних та запчастин доходи, в порівнянні з довоєнним часом, значно впали.

Перелік країни, куди учасники фокус-групи возять пасажирів, в цілому не змінився, але змінилася категорія пасажирів, тому тепер актуальними є «дешеві» країни та країни, які готові прихистити українців. «Якщо ми говоримо про перші місяці, то би також наголосила, що відбувалися перевезення в ті напрямки де людей приймали. Тобто не ми вибирали, а нам диктували куди».

Під фокус-групи неодноразово згадувалася система «Шлях» з позитивної сторони, але наша учасниця наголосила, що: «Головна як для нашої компанії проблема в тому, що в нас є не тільки автобуси, а і мікроавтобуси, а мікроавтобуси не підпадають під ресторацію в «Шлях»».

Щодо проблем, то учасники відзначили черги, обмеження для студентів, подорожчанням логістичних послуг та проблеми з так званими «перевізниками», які не мають відповідної документації і не платять податки, також учасник фокус-групи, який займається гуманітарними перевезеннями головною проблемою назвав відсутність чіткого механізму імпорту гуманітарної допомоги «Алгоритм мінявся вже 3 рази. Значить десь ця проблема формування алгоритму є, якби він був чіткий, то однозначно би спростило життя».

Наші учасники наголошують на тому, що якщо перевезення білі та прозорі, то проблеми з митниками та прикордонниками відсутні. Комунікацію митної служби оцінюють вище, ніж прикордонної, але змінилося відношення «гірше стали відноситися, але знову таки я не можу сказати, що погано. Гірше, халатніше, але не погано, бо ми здійснюємо білі і прозорі пасажирські перевезення».

## Результати глибокого інтерв'ю з начальником управління та забезпечення митного контролю та оформлення Закарпатської митниці

Плани та роботи Закарпатської митниці після початку війни змінилась докорінно. Зокрема: «У нас були плани до кінця літа цього року запуснути 2 пункти пропуску, закінчити реконструкцію - це автомобільні «Ужгород- Вишне Немецьке» і «Лужанка – Берегшурань» на словацький і угорський кордон. Має бути новий пункт пропуску з Румунією в районі Білої Церкви, ну назва населеного пункту і назва пропуску. Відповідно 2 пункти пропуску повинні були почати будівництво на угорському кордоні, но призупинено, завершення реконструкції плюс ще до того, що я назвав «Вилка» повинно було бути. На перспективу ще буде міжурядова Україна зі Словаччиною з 2007 року, вона також поки що залишилася в стадії невизначеному з початку війни саме, маю на увазі, початок будівництва нового міжнародного великого пункту пропуску «Соломоново-Тиса», але наразі про нього не йдеться.

Щодо стану митної інфраструктури, ситуації на митних пропусках, термінал та електронних системах: «Митниця неодноразово ініціювала зустрічі з угорцями, які було проведені відповідно у вересні двічі, проводилися вони потім ще наприкінці жовтня, обмін офіційними листами, як на рівні Закарпатської митниці (Захоньської), так і на рівні Державної митної служби, Центрального апарата угорської митниці. Чому? Тому що існує **Меморандум** між держслужбами України та відповідної структури Угорської Республіки, де кожна сторона на себе взяла зобов'язання про пропуск в кожную сторону по 150 вантажів за 12 годин, тобто 300 вантажів за добу, но цей показник на початку вересня був знижений угорською стороною. Ми ініціювали відповідні заходи, міри для того, щоб це було виконано і, крім того, на наш погляд, на сьогоднішній день ця цифра не задовольняє, по крайній мірі, нашу сторону - Україну, бо ми здатні здійснювати пропуск приблизно на 60-80 вантажівок більше і переконливо спонукаємо угорську сторону до такого ж кроку. Може сказати, що державною митною службою за тими даними, що ми володіємо, вжито відповідні заходи й направлено на розгляд в Будапешт відповідні зміни до меморандуму, тому що черги великі, вони постійно там складують мінімально від 7 км, максимально до 23-24 км, залежності від дня тижня, що пов'язано із функціонуванням контролюючих служб угорських і переїздом дорогами Європи, які обмежені на суботу і неділю. Так що черги вони є, може сказати, що такі ж черги відмічалися правда значно менші в напрямку на виїзд з України на Словаччину, але буквально днів 5-7 назад словаки, як і обіцяли ще у вересні-жовтні, бо в них були технічні причини, вони отримали додатковий мобільний сканер з Угорщини. І станом на сьогоднішній ранок черга на виїзд з України складає 55 вантажівок, це вже просто робоча черга, тому що за 12 годин ми випускаємо, головне що словаки приймають в районі 90-95 вантажів, тобто там черга знялася і ми вдячні словакам за те, що вони зробили все можливе, те що дійсно було можливо в їх силах. Так, була напруга 2,5 місяці, а тепер на словацькому напрямку нема. На румунському ще спостерігаються черги й вони стали, також із вересня місяця поки не може, як повідомляє нам румунська сторона, збільшити пропускну можливість, але над цим працює. Дуже хочеться, щоб вони це впровадили в життя і збільшили хоч на 30-40 вантажів за добу свою пропускну можливість.

Основні проблеми при здійсненні митних процедур в області: «З боку митниці проблем, як таких я не бачу, з боку працівників митниці, організації роботи митниці. Є питання, якісь, можливо, не з'ясовані по законодавству, но це ми з'ясуємо. Ось, наприклад, КМУ було прийнято рішення №147 протоколу КМУ про ввезення генераторів, різних дизельних генераторів, бензинових та інших там є перелік для фізичних і юридичних осіб із застосуванням преференцій. Було питання щодо впровадження в роботу, вони вже нівельовані, головою митною службою. Також, були часті зміни з 26 лютого одна постанова, 1 березня друга до неї 8 змін КМУ вносив, завжди треба було адекватно, а головне оперативно реагувати.

Оцінка якості комунікації митниці: « У нас є чітко визначено до чієї компетенції функціональних обов'язків відноситься. Ці питання є керівництво митниці, є керівництво митних постів, кожний митний пост має статус по 547 статті «Митного Кодексу» статус митного органу, який повноважений спілкування з будь-якими суб'єктами ЗЕД, ФОПами, фізичними особами, брокерами, крім повноважень вони мають це у обов'язках, тому що тільки пряма комунікація може знати питання, які можуть виникнути в результаті неправильного трактування документа або ті ж роз'яснення. 1 жовтня Україна повністю приєдналася до європейської системи «NCTS» це єдиний транзит, ми є 36 країна, яка підписала цю угоду. Там дуже багато питань виникає і до цих пір виникає у суб'єктів ЗЕД пов'язаних із надання гарантів, оформлення, пов'язаних з оформленням декларацій та аудит транзитних, як до митниці призначення та і в митниці відправлення, от по такому питанню без прямого спілкування в принципі неможливо налагодити, бо це неможливо, тому для того ми проводили, в першу чергу, це з брокерами зустрічі, бо це перша особа, яка є посередником між бізнесом і митницею і вона уповноважена на представлення надання послуг по декларуванні й т.д., і несе відповідальність за ці дії. Також були проведені відповідні наради та за останні півроку їх було мінімум 4, і це вже суб'єктами ЗЕД. Хочу відзначити, що на останній збір вони вже прийшли реально підготовленими, вже із реальними питаннями, а не теоретичними. Як показує практика перший місяць воно йшло зовсім не широко, там буквально до десятка оформлень тепер оформлень вже у нас десятками в місяць є, і по наших сподіваннях і розрахунках в лютому місяці воно буде застосовуватися суб'єктами вже широко і на постійній основі, тобто ця програма виключно спрямована реально на спрощення, коли нею опанують всі суб'єкти ЗЕД.

Позитивними змінами на митниці з 24 лютого є поява «нових працівників, наших колег, зі східних регіонів, вимушених переселенців в результаті агресії росії. Всі значить це кваліфіковані працівники, які мають достатній, не тільки достатній, а хороший досвід роботи, глибинні знання і вони нам допомагають у цьому, тому що вони мають досвід роботи на інших ділянках, яких, наприклад, у нас не було, поприходили до нас із портових митниць працівники, з авіаційних пунктів пропуску.»

## Результати моніторингу митниці

За звітній період ГО «КАРПАТСЬКІ ОБРІІ» було проведено моніторинг роботи митниці. Згідно інформації Закарпатської митниці, впродовж січня-жовтня 2022 року до Держбюджету скеровано митних платежів 7 млрд 199 млн гривень, за жовтень надходження становили 1,1 млрд грн.

У листопаді на Закарпатській митниці відбулося декілька резонансних подій, пов'язаних із виявленням контрабанди, а також із затриманням працівників митниці за підозрою у корупції. Так, у ЗМІ з'явилася інформація про 2 вантажівки, які з контрабандним товаром потрапили на територію України. Закарпатська митниця відзвітувала, що обидва транспортні засоби із «високоліквідними товарами» були затримані, а товар, в загальній кількості 19 128 одиниць, тимчасово вилучений. Також на українсько-угорському кордоні закарпатські митники спільно з прикордонниками виявили водія автобуса, який під виглядом паломницької місії насправді перевозив до Євросоюзу 200 ящиків контрабандних сигарет. Загалом за 10 місяців 2022 року у зоні діяльності Закарпатської митниці задокументовано 957 протоколів про порушення митних правил, на розгляд суду передано 939 справ про на загальну суму майже 170 млн грн. По 927 справах отримано позитивні рішення від судових інстанцій на суму близько 164 млн гривень.

Також, за процесуального керівництва прокурорів Офісу генпрокурора під час одержання неправомірної вигоди було затримано начальника митного посту "Тиса" Закарпатської митниці та його заступника, які у вересні 2022 року отримали неправомірну вигоду від одного перевізника у розмірі 10 600 євро.

Пости були оприлюднені на сторінці ГО «КАРПАТСЬКІ ОБРПІ» у Facebook та поширені у групах: «Закарпаття», «Закарпатці», «Ужгород», «Мукачєво», «Хуст», «Закарпаття-інфо».

**03.11.2022**

Результати досліджень митниці за жовтень

<https://www.facebook.com/NGOCarpathianHorizons/posts/pfbid02KN5Gw8eLNpLjU8WhuUBRbrKoCnUSyp4SbZaRLM4ipZ1Q1TwAq9pCNoKmtM>

Охоплення допису: 2 090

**11.11.2022**

Закарпатська митниця: огляд новин 1-11.11.2022

<https://www.facebook.com/NGOCarpathianHorizons/posts/pfbid02f45rvRucLZ1mT6F8b59Qajp9nycdFtADxpy4gSwh8nMsoSRzbpMkJcq36sKFoxk>

Охоплення допису: 9 732

**14.11.2022**

Про продовження польового етапу дослідження проекту "Сприяння покращенню та оцінка роботи регіональної митниці Закарпаття, проблеми та перспективи"

<https://www.facebook.com/NGOCarpathianHorizons/posts/pfbid0gTSs9QSmZrZ41tWudgXVAJmEzzAtT9oiYHvDCjEJrDUYdZskp4jYBKhmSeYCbzZ8l>

Охоплення допису: 2 556

**25.11.2022**

Закарпатська митниця: огляд новин 12-25.11.2022

<https://www.facebook.com/NGOCarpathianHorizons/posts/pfbid0N3NXKK8v7WKfU9RVbVZDUHGE3YcMKGbiVQfC52Vx9PwayHpyL9PCnyWxzCMXUVbl>

Охоплення допису: 5 566



The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of green, ranging from light lime to dark forest green. The shapes are primarily triangles and polygons, creating a dynamic, layered effect. The central text is positioned on a white background that is partially framed by these green shapes.

# Дякуємо

З повагою – ГО «КАРПАТСЬКІ ОБРІЇ»